

PRECIZĂRI METODOLOGICE **pentru completarea chestionarelor M3 și M3 ANEXĂ**

Chestionarele M3 și M3 Anexă se completează cu date pe total unitate și în profil teritorial și se prezintă la organul teritorial pentru statistică, conform amplasării sediului central al unității sau, în cazurile stabilite – direct la BNS.

Indicatorii privind efectivul salariaților se înscriu **în numere întregi (cu excepția col.2-5 din Cap.I.a, care se înscriu cu o zecimală)**. Indicatorii valorici se înscriu **cu o zecimală** (cu o cifră după virgulă).

ATENȚIE: Chestionarul cuprinde date aferente activității unității, la structura organizatorică existentă la sfârșitul anului. Dacă în cursul anului intervin modificări organizatorice, înscrierea datelor se face astfel:

- în cazul trecerii unor subdiviziuni structurale de la o unitate la alta, datele unității primitoare cuprind și pe cele aferente subdiviziunilor incluse;
- în cazul comasării sau scindării de unități, datele se referă la noua structură organizatorică;
- pentru subdiviziunile structurale desființate, datele până în momentul desființării se cuprind în chestionarul unității de care au aparținut.

Înregistrarea datelor în chestionare se face în baza evidenței primare și contabile din cadrul unității, în special a statelor de plată întocmite pe parcursul anului de referință.

În **Cap.I** și **Cap.II** la completarea chestionarelor trebuie avute în vedere următoarele:

Datele se înscriu pe activități economice (**col.A** și **Col.B**).

Activitatea economică este cea corespunzătoare unui nivel de clasă/subclasă CAEM Rev.2 (4 semne) și grupează toate părțile unei unități care contribuie la realizarea unui produs/serviciu, pentru care se poate calcula valoarea producției/serviciilor și forța de muncă aferentă.

Activitatea principală este acea activitate care contribuie în cea mai mare măsură la valoarea adăugată totală a unității. Activitatea principală se identifică prin metoda ordinii descrescătoare (de sus în jos) și nu reprezintă, în mod obligatoriu, 50% sau mai mult din valoarea adăugată totală a unității. Activitatea principală definește profilul unității. Celelalte activități sunt considerate secundare.

Activități secundare sunt acele activități care, alături de activitatea principală, produc bunuri și servicii *destinate a fi vândute către terți* și nu au scopul doar de a servi activitatea principală.

Datele se înscriu pe activități (principală și secundare). Din însumarea datelor pe activitățile principală și secundare rezultă totalul pe întreaga unitate.

Când unitatea desfășoară activități în mai multe unități teritorial-administrative (UAT), datele înscrise pentru fiecare activitate din chestionarul M3 vor rezulta din însumarea datelor corespunzătoare din Cap.I. și Cap.II din chestionarele M3 Anexă completate pentru fiecare UAT. Pentru fiecare activitate se înscriu datele corespunzătoare numărului total de salariați (exclusiv uceniciei), din care se defalcă datele pentru femei în Cap.I. și Cap.II.

(1) În Cap.I.a. col.1 se înscrie **efectivul salariaților la sfârșitul anului** (31 decembrie), (inclusiv cei cu contract de muncă/raport de serviciu suspendat, exclusiv ucenici și cumularzi externi) angajați cu contract individual de muncă pe durată determinată sau nedeterminată (inclusiv lucrători sezonieri, managerul / administratorul). Nu sunt cuprinși salariații detașați în străinătate.

În **Cap.I.a. col.2** se înscrie **numărul mediu** (cu o zecimală) **al salariaților (exclusiv uceniciei și cumularzi externi)** pe total unitate, care reprezintă o medie aritmetică simplă rezultată din suma efectivelor zilnice de salariați (exclusiv cei al căror contract de muncă/raport de serviciu a fost suspendat) - inclusiv zilele de repaus săptămânal, sărbătorile legale și alte zile nelucrătoare - împărțită la numărul total al zilelor calendaristice (365 zile).

Din efectivul zilnic de salariați luat în calculul numărului mediu din col.2 **se exclud** salariații aflați în concedii fără plată, în concedii medicale, grevă, detașați la lucru în străinătate, alte absențe neplătite.

Salariații aflați în **șomaj tehnic**, care beneficiază de o îndemnizație din salariul de bază, se includ în numărul mediu proporțional cu timpul de lucru prevăzut în contractul de muncă.

În zilele de repaus, sărbători legale și alte zile nelucrătoare se ia în calcul ca efectiv zilnic numărul salariaților din ziua precedentă, cu excepția celor al căror contract de muncă/raport de serviciu a încetat în această zi. În cazul când unitatea a fost înființată sau și-a încetat activitatea în cursul anului, se iau în calcul efectivele zilnice numai pentru perioada în care a funcționat, iar suma rezultată se împarte la numărul **total** al zilelor calendaristice din an (365 zile).

În **Cap.I.a. col.3** se înscrie numărul mediu al salariaților care au lucrat în cursul anului **în timp complet**, cu normă întreagă.

În **Cap.I.a. col.4** se înscrie numărul mediu al salariaților care au lucrat **în timp parțial**, cu mai puțin de o normă întreagă, care reprezintă media aritmetică simplă a efectivelor zilnice de salariați cu program de lucru în timp parțial, înainte de transformarea lor în timp complet.

În **Cap.I.a. col.5** se înscrie numărul mediu **(cu o zecimală)** al salariaților **în timp parțial (col.4) transformat în echivalent timp complet** (proporțional cu timpul de lucru efectiv lucrat/prevăzut de contractul de muncă).

De exemplu: Dacă norma întreagă este 8 ore pe zi, dar salariatul lucrează cu un program redus de 6 ore pe zi, atunci pentru col.4 se indică „1” iar pentru col.5 se indică „0,8” ($6 \text{ ore} : 8 \text{ ore} = 0,75$). Salariații detașați se iau în calculul numărului mediu la unitatea de la care își încasează drepturile salariale. Salariații aflați în delegare se iau în calcul la unitatea care i-a delegat. Persoanele angajate ca zilieri sau sezonieri vor fi încadrate în categoria „salariați” în cazul în care au fost angajate pe bază de contract de muncă.

În cazul în care unitatea are deja calculat, conform precizărilor de mai sus, numărul mediu lunar al salariaților, col.2 se poate obține și prin împărțirea sumei numerelor medii lunare la 12.

ATENȚIE: În mod excepțional, pentru cazurile când, pe parcursul anului, se plătesc sume corespunzătoare anilor anteriori, numărul beneficiarilor (foști salariați sau salariați cu contract de muncă/raport de serviciu suspendat) trebuie incluși în numărul mediu proporțional cu perioadele pentru care se realizează plățile respective, astfel încât să existe o corespondență directă între sumele brute calculate și numărul mediu al salariaților.

În **Cap.I.a. col.6 și col.7** se înscrie **timpul efectiv lucrat**, inclusiv a cumularzilor externi, exprimat în mii ore-om (cu o zecimală), corespunzător timpului lucrat în cadrul programului normal de lucru stabilit prin contractul colectiv de muncă și timpul lucrat suplimentar, în zilele lucrătoare peste programul normal de lucru, și în zilele de repaus săptămânal, sărbători legale și alte zile nelucrătoare.

În **Cap.I.a. col.8 și col.9** se înscrie **timpul plătit nelucrat**, inclusiv a cumularzilor externi, exprimat în mii ore-om (cu o zecimală), corespunzător **zilelor lucrătoare** aferente: concediilor de odihnă (anuale și suplimentare); sărbătorilor legale; întreruperilor ale lucrului neimputabile salariaților, concediilor de studii plătit precum și altui timp nelucrat (zile libere pentru evenimente familiale deosebite; scoaterea de la locul de muncă pentru activități obștești; pauze de masă și odihnă plătite sau în alte cazuri prevăzute prin contractul colectiv de muncă sau prin legislație); zile libere acordate cu ocazia ieșirii la pensie, desfacerii contractului de muncă din motive neimputabile salariaților, transferul în interes de serviciu în altă localitate, instalării la post, detașării; somaj tehnic beneficiind de o indemnizație din salariul de bază plătită din fondul de salarii, conform legislației în vigoare.

(2) În **Cap.I.b. „Informații”** din efectivul salariaților la sfârșitul anului (Cap.I.a. rd.0 col.1) se evidențiază:

- **persoane în vârstă de pensionare (rd.1)** – persoanele care au atins vârsta standard de pensionare, în conformitate cu articolul 41, alineat (1) al Legii Nr. 156 din 14.10.1998, *Privind sistemul public de pensii*;
- **persoane cu statut de pensionar (rd.2)** – persoanele care au statut oficial de pensionar și beneficiază de pensie (pensie pentru limită de vârstă, dizabilitate, de urmaș, specială, anticipată);
- **adolescenți sub 18 ani (rd.3)** și **persoane cu dizabilități severe, accentuate și medii (rd.4)**.

În **rândul 5** se înscrie **numărul mediu al cumularzilor externi**, care se calculează analogic cu numărul mediu de salariați, proporțional cu timpul de lucru efectiv lucrat/prevăzut în contractul de muncă.

(3) În **Cap.II col.1** sunt cuprinse **sumele brute calculate (cu o zecimală) pe total unitate drept plată a muncii** pentru timpul lucrat, timpul nelucrat și drepturile în natură **din fondul de salarii, profitul net, alte fonduri**.

În **col.2** sunt cuprinse sumele calculate **pentru timpul lucrat**, inclusiv plata lunară a managerilor sau, după caz, indemnizația brută a administratorilor sau premii de performanță acordate acestora, potrivit contractelor de management, de administrare, încheiate, potrivit legii:

- salariile de bază brute corespunzătoare timpului efectiv lucrat în program normal și suplimentar (inclusiv indexări, indemnizații de conducere, salarii de merit și alte drepturi care potrivit actelor normative fac parte din salariul de bază);
- sporurile și indemnizațiile acordate ca procent din salariul de bază brut sau sume fixe;
- alte adaosuri la salarii potrivit legii sau stabilite prin contracte colective de muncă;
- premiile în cursul anului și cele anuale sub diferite forme din fondul de salarii, al 13-lea salariu, ajutorul material cu ocazia plecării în concediul de odihnă (prime de vacanță), etc.;

- alte sume plătite din fondul de salarii, profitul net, alte fonduri potrivit legii sau conform contractelor colective de muncă (comisioanele din vânzări, valoarea acțiunilor distribuite gratuit salariaților sau înlesnirile pentru procurarea acestora, plățile făcute de către angajator salariaților în cadrul unor programe de economisire etc.).

În **col.3** se evidențiază **primele plătite neregulat, ocazional**, la alte perioade decât se face plata salariului în mod obișnuit sau plățile în mod excepțional (ex.: premiile trimestriale, semestriale, pentru performanțe deosebite individuale sau colective, primele de vacanță, al 13-lea salariu, compensarea concediilor de odihnă anuale nefolosite etc.), cuprinse în col.2.

În **col.4** sunt cuprinse **sumele calculate pentru timpul nelucrat** potrivit legii și contractelor colective de muncă – concedii de odihnă, de studii, pentru zile de sărbători, evenimente familiale deosebite (căsătorie, nașterea copilului, deces etc.), șomaj tehnic, beneficiind de o îndemnizație din salariul de bază plătită din fondul de salarii etc.

În **col.5** se înscriu sumele aferente **drepturilor în natură** acordate salariaților ca remunerare a muncii, potrivit unor acte normative sau prevederilor contractelor colective de muncă sub formă de produse, chirie, combustibil, energie, transport, hrană etc.

ATENȚIE:

➤ **În sumele brute calculate sunt incluse:**

- toate elementele de plată, până la careva rețineri, efectuate de angajator în numele salariatului (inclusiv impozitul pe venit, contribuția individuală de asigurări sociale de stat obligatorii, prima individuală pentru asigurarea obligatorie de asistență medicală, cotizațiile sindicale, alte obligațiuni ale salariatului);
- drepturile cuvenite dar neachitate în momentul completării chestionarului, cu condiția ca documentele de plată să fie întocmite și aprobate de cei în drept;
- sumele calculate pe parcursul anului, dar aferente anilor anteriori (inclusiv sume plătite retroactiv ca urmare a câștigării în instanță a drepturilor bănești aferente anilor anteriori).

➤ **În sumele brute calculate nu se includ:**

- contribuțiile sociale și de medicină obligatorii conform legislației plătite de către angajator (vezi Cap.V, rd. 2 și 3);
- îndemnizația de eliberare din serviciu salariaților concediați în legătură cu lichidarea unității sau încetarea activității angajatorului persoană fizică sau cu reducerea numărului ori a statelor de personal la unitate în conformitate cu art. 186 Codul Muncii (vezi Cap.V, rd. 4);
- dividendele/dobânzile plătite din profitul net;
- îndemnizațiile de asigurări sociale plătite din bugetul asigurărilor sociale de stat (vezi Cap.II col. 9);
- facilitățile și prestațiile sociale plătite direct de angajator în folosul salariaților, inclusiv îndemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă, plătite de către angajator (vezi Cap.V, rd. 4).

În **col.6** se înscriu sumele reprezentând **contribuțiile individuale de asigurări sociale de stat** reținute salariaților conform cotelor obligatorii în vigoare.

În **col.7** se înscriu sumele reprezentând **primele individuale de asigurare obligatorie de asistență medicală**.

În **col.8** se înscrie **suma impozitul pe venit** reținut în anul de referință, calculat conform cotelor de impozitare în vigoare.

În **col.9** sunt cuprinse sumele brute plătite din bugetul asigurărilor sociale de stat sub formă de „îndemnizații de asigurări sociale” pentru incapacitate temporară de muncă în caz de boală sau traumă, accident de muncă sau boală profesională, în legătură cu îngrijirea bolnavilor etc. acordate salariaților potrivit legislației în vigoare.

(4) În Cap.III rd.1 col.1, col.2 și col.3 se înscriu numărul mediu și sumele brute calculate **ucenicilor**, încadrați în unitate în baza unui contract de ucenicie la locul de muncă (Codul Muncii, art.216-221).

În **Cap.III rd.2 col.1, col.2 și col.3** se înscriu numărul mediu și sumele brute calculate **persoanelor detașate în străinătate** (Codul Muncii, art.71).

În **Cap.III rd.3 col.1, col.2 și col.3** se înscriu numărul mediu și sumele brute calculate (sub formă de îndemnizații lunare) membrilor consiliilor de administrație ale întreprinderilor de stat și consiliilor societăților pe acțiuni, membrilor consiliilor municipale/raionale și locale.

În **Cap.III rd.4 col.1, col.2 și col.3** se înscriu numărul mediu și sumele brute calculate **întreprinzătorilor individuali** - persoane care nu fac parte din personalul angajat al unității și execută lucrări sau prestează servicii unității conform contractelor de drept civil: contract de antrepriză, de prestări servicii, de transport etc., care cad sub incidența art.26 din Codul civil și art.5.16 din Codul Fiscal al Republicii Moldova. Tot aici, în mod condiționat, se vor înscrie și lucrătorii unității care execută lucrări/prestează servicii unității în baza contractelor de drept civil.

Numărul mediu al persoanelor din **col.1** pe rd. 1-4 se calculează conform precizărilor pentru Cap.I a col.2.

(5) În Cap.V sunt cuprinse alte cheltuieli cu forța de muncă, efectuate de către unitate pe parcursul anului în folosul salariaților (inclusiv ucenicilor).

În **rd.2** se înscriu primele de asigurare obligatorie de asistență medicală plătită de angajator pentru salariați.

În **rd.3** se înscriu contribuțiile angajatorului pentru asigurările sociale de stat obligatorii ale salariaților.

În **rd.4** se înscriu toate **prestațiile sociale** acordate direct de angajator salariaților săi sau foștilor angajați, altor persoane care au acest drept;

4.1 plătite din mijloacele unității în conformitate cu contractele colective de muncă: salariile pe care angajatorii continuă să le plătească temporar angajaților în caz de boală, maternitate, accident de muncă sau boală profesională, invaliditate, concediere și situații similare, în **rd.4.1.1** se evidențiază indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă, **plătite de către angajator (conform legislației în vigoare)**;

4.2 alte contribuții sociale (în afară de cele indicate în Cap.II) sub formă de alocații pentru copii, indemnizații pentru soț/soție, indemnizații de familie; alocații pentru studii (plata integrală/parțială a studiilor, burse de studii) sau orice altă alocație sau indemnizație pentru persoanele aflate la întreținere (inclusiv creșe/grădinițe), precum și sub formă de servicii medicale gratuite (altele decât cele impuse de natura muncii) furnizate gratuit angajaților și familiilor lor; ajutorul material acordat salariaților cu ocazia unor evenimente familiale; adaosuri la pensie sau indemnizația unică cu ocazia pensionării sau concedierii etc.

În **rd.5** se înscriu sumele aferente cheltuielilor pentru **formarea profesională a salariaților unității**.

În **rd.7-11** se înscriu alte cheltuieli cu forța de muncă, necesare pentru procesul de producție în conformitate cu legislația în vigoare și contractele colective de muncă: cheltuieli pentru echipamentul de protecție individuală, haine de lucru purtate exclusiv la locul de muncă; cheltuieli cu angajarea (recrutarea) de personal: sume plătite agenților de angajare, cheltuielile de publicitate a posturilor scoase la concurs, cheltuieli de transport pentru candidații înscriși la concurs etc.; cheltuieli cu alimentația de protecție impusă de condițiile de muncă excepționale (inclusiv masa caldă și alimentația antidot prevăzută de acte normative), cheltuieli pentru amenajarea locului de muncă și examene medicale; cheltuieli pentru materiale igienico-sanitare de protecție; compensațiile plătite angajaților pentru cumpărarea de instrumente, echipamente sau îmbrăcăminte specială, necesară activității lor profesionale și pe care ei le utilizează exclusiv sau în principal la locul de muncă etc.

În **rd.12** se înscriu sumele acordate angajatorilor de către stat (subvenții), destinate rambursării parțiale sau totale a costurilor remunerării directe (ex.: completarea veniturilor salariale ale șomerilor/absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior, acordate potrivit Legii nr.102/2003 etc.).

(6) În Cap.VI se înscriu informațiile privind conducătorul unității la sfârșitul anului (31 decembrie).